

Секція 3. Аудит: роль, значення та перспективи розвитку
Омельченко О. І., к.е.н., доцент,
доцент кафедри митної справи та оподаткування,
Островський Д. М.,
викладач кафедри митної справи та оподаткування
ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИТНОГО ПОСТ-АУДИТУ В УКРАЇНІ

Однією з умов вступу України в ЄС є функціонування інституту митного пост-аудиту, який є одним з елементів гармонізації та спрощення митних процедур. Пост-аудит, як засіб митного контролю, започаткований Кіотською конвенцією та Рамковими стандартами і забезпечує баланс між спрощенням торгівлі та регуляторним контролем.

Митний пост-аудит у науковій літературі та на практиці досить часто ототожнюють із такими поняттями, як митний аудит, пост-митний контроль, пост-митний аудит. На законодавчому рівні також немає чіткого поняття, сутності та змісту митного пост-аудиту [1].

Відповідно до Кіотської конвенції [2], пост-аудит – це форма митного контролю, яку здійснюють митні органи для перевірки правильності та достовірності даних, зазначених у митних деклараціях, через вивчення бухгалтерських документів, рахунків, систем управління бізнесом після завершення митного оформлення.

Ґрунтуючись на цьому визначенні, Всесвітня митна організація визначає митний пост-аудит як процес, що дозволяє працівникам митних органів проводити контроль за достовірністю даних митних декларацій шляхом перевірки книг, записів, бізнес-систем, комерційних даних фізичних осіб/підприємств, задіяних у міжнародній торгівлі.

Узагальнення сутнісних і організаційних засад реалізації митного пост-аудиту, визначення його специфічних ознак, функцій, цілей та завдань дають змогу уточнити зміст цього поняття. Митний пост-аудит можна визначити як форму митного контролю, де перенесено акцент щодо необхідності здійснення контролю за товарами, що переміщують з етапу митного оформлення на етап після випуску товарів у вільний обіг на митну територію країни. На сучасному етапі теоретичним підґрунтям побудови сутнісної характеристики митного пост-аудиту стає виокремлення сервісно-профілактичного аспекту, зумовленого новим клієнтоорієнтованим напрямком діяльності фіскальних органів, який сприяє своєчасному і комфортному виконанню суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності своїх зобов'язань перед державним бюджетом у повному обсязі.

Як свідчить аналіз європейського законодавства з митного аудиту, я також визначення сфер його регулювання, поданих в [3], положення, які закріплені в чинному Митному кодексі України, в основному відповідають вимогам Кіотської конвенції [4]. Однак, ст. 78 Митного кодексу ЄС визначає сферу пост-митного контролю як пост-митну перевірку декларацій, під час якої митні органи

можуть за власною ініціативою або на прохання декларанта після випуску товарів внести зміни в декларацію. Пост-митний контроль в ЄС може проводитися в приміщеннях декларанта, митні органи також можуть перевірити і товар. Українське ж законодавство розділяє перевірки на виїзні та невиїзні. Найкращі принципи та стандарти ЄС у галузі митної справи, зокрема і митного пост-аудиту, зосереджено у Митних прототипах.

Крім уніфікації норм митного права України відповідно до європейського законодавства, існує широке коло проблемних питань, які перешкоджають розвитку та ефективному використанню митного пост-аудиту [5].

Відбір найбільш впливових факторів впливу було проведено за допомогою апріорного ранжування. Проведення дослідження здійснювалось наступними етапами. На першому етапі, в результаті опитування десяти провідних спеціалістів, що займаються практичною діяльністю в сфері митної справи та контролю, було визначено фактори ендогенного та екзогенного походження, які здійснюють прямий чи опосередкований вплив на здійснення митного пост-аудиту. На другому етапі було виконане зведення індивідуальних оцінок усіх експертів у таблицю апріорного ранжування, при цьому оцінка факторів здійснювалась за 10-ти бальною шкалою відносної важливості впливу: фактору, який має найбільш суттєвий вплив було присвоєно значення в 1 бал, а найменш суттєвому – в 10 балів. На завершальному етапі були проведені допоміжні розрахунки та присвоєно ранг відповідно до шкали відносної важливості.

Для підтвердження узгодженості думок експертів було розраховано коефіцієнт конкордації, який склав 0,86 при максимальному значенні 1, в свою чергу вірогідність коефіцієнта конкордації та його значущість перевірено за критерієм Пірсона. Впевнившись, що думки експертів узгоджені, можна стверджувати, що найсуттєвіший вплив на розвитку митного пост-аудиту в Україні мають такі фактори, як:

- якість співпраці суб'єктів ЗЕД та митних органів (необхідне подальше створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил);

- професійний рівень знань працівників митниці (необхідне подолання недостатньої освіченості персоналу митних органів про порядок, структуру та організацію проведення митного пост-аудиту);

- високий рівень випадків корупції серед працівників митниці (необхідне створення жорсткої системи покарань за порушення закону);

- правопорушення суб'єктів бізнесу, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, наприклад, заниження або завищення митної вартості товарів, невірне визначення країни походження товарів, наведення неправильних кодів товарів, недостовірні інформація про місцезнаходження тощо;

- непрозорість діяльності митних органів (необхідне підвищення рівня інформаційної взаємодії між митними органами та іншими суб'єктами ЗЕД, створення прозорої системи перегляду результатів митного пост-аудиту);

- недостатня матеріальна забезпеченість митного аудитора (необхідне нормативне забезпечення даного виду діяльності з метою його подальшого фінансування та розвитку);

недостатня методологічна база для даного виду аудиту (необхідна розробка чіткого плану проведення даного виду контролю із визначенням всієї документації підприємства).

Врахування та подолання визначених проблемних питань разом із системним підходом до розуміння нового митного менеджменту, формування правильного бачення митного законодавства як нормативної основи сучасного правового регулювання організації та правозастосовної діяльності митної служби в аспекті вдосконалення її адміністративно-правового статусу є не лише актуальним, але й необхідним.

Список використаних джерел:

1. Харкавий М. О. Митний пост-аудит в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / М. О. Харкавий. – Тернопіль, 2015. – 20 с.

2. Шереметинська О. В., Кравець Ю. Т. Особливості проведення митного пост-аудиту в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Шереметинська, Ю. Т. Кравець // Ефективна економіка. – 2016. – №3. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4829>

3. Дорофєєва Л. М. Аналіз сучасного стану та перспектив здійснення пост-митного аудиту в Україні / Л. М. Дорофєєва // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – №6. – С. 169 – 173.

4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI / Редакція від 03.12.2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

5. Сливка О. Пост-аудит як форма митного контролю в Україні та його перспективи / О. Сливка // Адміністративне право і процес. – 2018. – №6. – С. 201 – 203.